

ТРАДИЦИЈА ЗАВЕШТАЊА

Татјана Корићанац: *Марија Маџа Маџазиновић*, Каталог збирке, Београд, Музеј града Београда, 2000. стр. 94, са таблама илустрација; 25 см. Серија Збирке и легати, Каталог бр. 26.

Каталог монографског типа *Марија Маџа Маџазиновић* односи се на личну збирку уметнице Маге Магазиновић, знамените личности Београда, највише познате као уметнице игре и наставнице игре, која је у Београду прва отворила своју школу ритмике и пластике 1910. године. Мага Магазиновић (1882-1968) била је позната савременицима од почетка па све до средине двадесетог века, односно током своје стваралачке каријере и до животног краја. Данас је, нажалост, потпуно неправедно заборављена. Збирка Маге Магазиновић налази се у фондовима Музеја града Београда и сада је објављивањем први пут изнета на светлост дана.

Мага Магазиновић је била једна од најобразованијих и најеманципованијих жена свога времена код нас. Завршила је 1904. Филозофски факултет у Београду на одсеку за чисту филозофију и од 1906. наставник, а касније и професор у Првој

женској реалној гимназији у којој је предавала психологију, логику, немачки и српски језик током четрдесет година. Међутим, упоредо са професорским радом већ од 1910. почела је делатност у домену уметничке игре која је трајала скоро до њеног животног краја. Наиме, Мага Магазиновић је велику пажњу посвећивала проширивању свог образовања и у том циљу одлазила у иностранство. Тако се између 1909. и 1910. усавршавала у неколиким европским градовима, похађајући Глумачку школу Немачког позоришта Макса Рајнхарта у Берлину, Школу игре Елизабете Данкан у Груневалду и низ курсева, као на пример Курс класичног балета Шарлоте Шнитер у Берлинској опери, затим Жак-Далкросов курс ритмичко-пластичког музичког васпитања, курсеве пластике и савремене уметности телесне културе Рудолфа Лабана и др.

Мага Магазиновић је прва у Београду отворила *Школу за декламацију, естетску гимнастику и иностране језике*, која је после годину дана променила име у *Школу за ритмику и пластику Маге Магазиновић*, и са успехом је водила пуних четврт века, све до 1935. године, паралелно са својим професорским пози-

вом у гимназији. Кроз њену школу је прошло много ученика и остварен је велики број концерата.

Пред крај гимназијске професорске каријера, Мага Магазиновић је основала *Сѣуденѣйску фолклорну групу* при Универзитету, са којом је гостовала изван земље. Пензионисана је 1941. године, а по завршетку Другог светског рата водила је фолклор на Коларчевом универзитету. Од 1948. до 1955. године била је наставник за ритмику, фолклор и историјске игре у Средњој балетској школи у Београду (данас Балетска школа "Лујо Давичо").

Из Школе Маге Магазиновић изашли су ученици, касније уметници са одређеним реномеом, често високог реномеа, као на пример Миле Јовановић, Ана Малетић и Радмила Цајић, који су дали допринос у васпитању и стварању младих нараштаја професионалних играча у нашој средини. Резултате школе показивала је на бројним концертима својих ученика на београдским позорницама, увек у добровољне сврхе. Активно је суделовала у збивањима на уметничком пољу Београда све до животног краја 1968. године. За област модерне уметничке игре остала је чврсто везана преко четири деценије.

Још током школовања, Мага Магазиновић је испољила вишеструко интересовање, наклоност и способност за деловање у области културе, уметности и друштва уопште. Поседовала је таленат за игру, песму, глуму, али и за писање, превођење са страних језика и друго. Своје текстове објављивала је већ од 1902. године, и уврстила се као прва жена новинар у "Политици" у којој је уређивала рубрику "Женски свет", са широким дијапазоном тема. Њена наклоност и таленат према игри однела је

превагу над осталим делатностима и она се, после упознавања са ритмиком и пластиком у европским центрима модерне уметничке игре, посветила уметничкој игри, пре свега као педагог и креатор аутентичне сценске игре, стилизоване, ритмички и пластички обрађене, националне игре из ризнице нашег традиционалног плеса и мелоса, а затим и као есејиста и теоретичар. Своје поимање модерне уметничке игре и сопствена кореографска начела исказивала је у објављеним радовима у дневној и периодичној штампи и у књигама.

Када се има у виду време у којем је Мага Магазиновић радила и стварала, нарочито на почетку двадесетог века када још увек није постојала уметничка игра код нас, а затим и онда када се двадесетих година зачала уметност класичног балета у београдском Народном позоришту, потпуно се сагледава значај ове изузетне и свестрано образоване личности, уметнице снажне индивидуалности и посебног сензибилитета за друкчију, али не мање значајну уметничку игру коју је управо она храбро увела на сцену и у културни живот Београда.

Музеј града Београда, једна од најзначајнијих институција југословенске престонице, својеврсна је ризница покретних културних добара и културног наслеђа уопште. У његовим вредним, значајним и богатим фондовима налазе се предмети у најширем дијапазону од праисторије до данас. Када је реч о колекцијама које су Музеју завештали појединци, потребно је посебно истаћи улогу неговања традиције у том смислу. Дародавци су остављали разноврсне предмете, често драгоцене за потомства и то говори не само о њиховом смислу за сакупљање предмета и докумената, него

и о њиховом личном укусу, разумевању, образовању и, разуме се, о огромној користи коју су таквим својим подухватима обезбедили културним институцијама.

Међу дародавцима се налазе бројни уметници и љубитељи уметности и старина уопште, а међу њима има више првих легатора чији је значај огроман, јер су оставили дела непроцењиве уметничке вредности. Међутим, има и бројних дародаваца који су својим мањим збиркама предмета или архивалија сачували слику једног времена и омогућили да она после много година буде показана у јавности, на изложбама и у каталозима, или у књигама и другим публикацијама. Зато појављивање каталога појединих фондова, збирки, легата, као и малих целина или тема из тог делокруга какав је Каталог *Марија Маџа Маџазиновић*, представља вредан подухват институције и њеног стручњака.

Каталог *Марија Маџа Маџазиновић* је конципиран у неколико целина којима је показана комплетна уметничка делатност ове уметнице и дат је каталогски попис њеног Фонда у Музеју града Београда, каталогски попис предмета из фондова других институција и попис заоставштине у власништву породице Геземан и Поповић, потомака и наследника Маге Маџазиновић. Такође су дати извори литературе и резимеи на два страна језика, енглески и француски, и приложене репродукције архивалија, фотографија и књига.

У првом делу је представљена подробна хронологија живота Маге Маџазиновић, њених сценских наступа, спискови ученика њене Школе и полазника њене Фолклорне групе, као и хронологија гостовања страних уметника модерног балета на београдској сцени. Затим, комплетна библиографија њених радова

којом су обухваћени текстови објављени у дневној и периодичној штампи, преводи, написи и критике о раду и наступима њене Школе и Фолклорне групе. Представљени су сви извори - фондови у низу институција као архиви, затим дневни листови Политика, Правда, Време и др. Такође рукописи и објављене књиге Маге Маџазиновић.

У Литератури су наведени сви доступни радови аутора који су писали о делатности Маге Маџазиновић у енциклопедијама, лексиконима, годишњацима, историјама, зборницима, каталозима и другим публикацијама.

Најзначајнији део објављеног Каталога Музеја града Београда јесте Каталогски попис фонда Маге Маџазиновић. Овај део заузима и највећи простор, од укупно 36 страница. Фонд је представљен у целини и подељен је на неколико делова као што су: Рукописи (8), Преписка и дописи (42), Фотографије (101), Плакати и програми (18) и Диплома и укази о одликовањима (4). Укупно 173 јединице. Све наведене јединице обрађене су потпуно, по свим прописима стручне музејске обраде: са описом садржаја, порекла, годином настанка, интервенцијама, исправкама, димензијама и са ознакама сигнатуре и инвентарског броја.

На сличан начин урађен је и Каталогски попис предмета из фондова петнаест институција ван Музеја: Архива Југославије, Архива Србије, Библиотеке града Београда, Завичајног одељења, Библиотеке САНУ, Историјског архива Београда, Музеја позоришне уметности Србије, Пете београдске гимназије, Народног позоришта, Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић" и др.

Посебно је важан Попис Заоставштине Маге Маџазиновић у влас-

ништву породице Геземан Поповић, укупно 31 јединица, у којем се налазе : Рукописи и документи (11), Фотографије (6), Плакати и програми (4) и Уметнички и лични предмети (7). Нарочито су занимљиви лични предмети Маге Магазиновић, као што су накит, ловоров венац са сребрним листићима - поклон ученика њене Школе, путни ковчег, једна слика уља на платну, и други предмети, који указују на њену приватну личност и однос и наклоност њених ученика и пријатеља према њој.

Каталог *Марија Маџа Магазиновић* целокупном концепцијом и израдом, уводним текстом аутора, бројним пописима и каталожним пописима предмета у свим наведеним фондовима, у Музеју и другим институцијама и приватним колекцијама, даје потпун увид у обим, вредност и значај једног музејског фонда али и више од тога, слику живота, рада и оствареног дела значајне београдске личности Маге Магазиновић, уметнице која је својим деловањем оставила особен и неизбрисив траг у култури југословенске престонице. Тако је овај монографски Каталог истовремено и животопис Маге Магазиновић, што је од посебне вредности, јер досад није било опсежнијих радова о њеној личности и ње-

ном уделу у култури и уметности у нашој средини.

Посебну вредност овог Каталога чине бројне илустрације, репродукције предмета и архивалија из пописаних фондова, пласираних ликовно-графички веома успешним решењем, готово репрезентативно, у коме и аутор Каталога има великог удела.

Каталог је показао зналачки и опсежан стручни музејски рад аутора Татјане Корићанац, вишег кустоса Музеја града Београда, и посебан истраживачки рад, који је спровођен не само у музејском фонду него и много шире изван њега. Такође је потврдио домете постигнутог високог стандарда у овој врсти музејске издавачке делатности. Од посебног је значаја чињеница да је фонд Маге Магазиновић први пут објављен у јавности и тиме постао доступан свим корисницима. На тај начин је овај фонд сачуван трајно за будућност, а његов аутор постигао својеврстан подвиг вредан пажње и похвале.

Каталог је истовремено и још један доказ о дародавству, овог пута личном, које је потврдило традицију завештања присутну у Музеју града Београда током више деценија, од његовог постања до данас. Верујем да ће тако бити и у будуће.